

I. Obj a ś n i e n i a .

1. Format daty.

Datę staram się zapisywać w formacie RRRR.MM.DD. (np.1823.01.12). Sporadycznie stosuje także format DD.MM.RRRR, głównie w połączeniu z wyrazami „w dniu” bądź. „w dn.”.

W przypadku, gdy znany jest tylko rok używam formatu RRRR.00.11, gdy znany jest rok i miesiąc formatu RRRR.MM.00.

W przypadku, gdy znany jest wiek (osoby zmarłej, zawierającej związek małżeński), wtedy datę urodzenia wyliczoną z podanego wieku zapisuję w formacie RRRR.00.01 - gdy wiek podano w pełnych latach, w formacie RRRR.MM.00 - gdy wiek podano w latach i miesiącach oraz w formacie RRRR.MM.DD (data wyliczona kalkulatorem programu DG – Drzewo genealogiczne) – gdy wiek podano w latach, miesiącach i dniach.

W przypadku, gdy podawane są różne daty lub jej brak, albo podane daty są sprzeczne z innymi udokumentowanymi faktami, wtedy datę zapisuję w formacie RRRR.00.00

2. Użyte wyrażenia

- „Syn” – non vivus natus > płód płci męskiej urodzony martwy;
- „Córka” – non viva nata > płód płci żeńskiej urodzony martwy;
- NN – illegitimi, NN – unehelich > dziecko nieślubne;
- vidua > wdowa;
- viduus > wdowiec;
- wyrażenie „ par.” dotyczy parafii, np. Szczepankowo par.Ostroróg – Szczepankowo parafia Ostroróg, Szczepankowo par.Dłużyna – Szczepankowo parafia Dłużyna;
- symbole „ / „ oraz „ // „ występujące między miejscowościami dotyczą powiatu, np. Tarnowo / Poznań Zach. – Tarnowo pow.Poznań Zach., Tarnowo / Babimost – Tarnowo pow.Babimost, Kościan // Śmigiel – do 1885r. pow.Kościan, po 1885r. pow.Śmigiel ;
- symbol † dotyczy zgonu, symbol & - małżeństwa (ślubu).

3. Wyróżniki barwne.

Dla podkreślenia wysokiej wiarygodności wpisu (głównie daty i miejsca urodzenia) używam **barwy jasno zielonej** (seledynowej). Dotyczy to głównie przypadków, gdy dane te pochodzą z księgi chrztów (parafialnej) bądź z księgi urodzeń (cywilnej).

Gdy data i miejsce urodzenia została wynotowana z księgi małżeństw (cywilnej), wtedy używam **barwy jasno brązowej**. Także inne dane pochodzące z ksiąg cywilnych zaznaczam tą samą barwą.

Dla podkreślenia wpisu pochodzącego z księgi parafialnej używam **barwy zielonej**. Gdy wpis posiada jakieś braki **barwy niebieskiej**.

Barwy żółtej używam dla wpisów:

- dla podkreślenia wpisu, gdy wpisane przeze mnie dane są danymi prawdopodobnymi (dodatkowo taki wpis wyróżniony jest kursywą);
- dla wpisu, co do którego istnieją informacje dodatkowe;
- dla wszystkich innych istotnych informacji.

II. N a z w i s k a

Sprawa XIX w. nazwisk jest sprawą dość skomplikowaną. Wiele osób zmarłych w XIX w. urodziło się w wieku XVIII. Bardzo duża część wpisów w księgach chrztów zawiera tylko imiona rodziców, w przypadku gdy nazwisko (?nazwa, przezwisko?) jest wpisane, bardzo często się zdarza, że w każdym wpisie jest inaczej pisane, a także w niektórych wpisach dotyczących pp. tych samych rodziców są tylko ich imiona. W XVIII w. księgach chrztów nie wpisywano nazwisk rodowych matki. Nazwiska te można było jednak ustalić oparciu o księgę ślubów.

O ile w przypadku ludności miejskiej nazwisko dzieci było związane z nazwiskiem ojca – nazwisko takie same lub podobne (Gay > Gajek > Gajewicz; Reyche > Reychowicz > Raychowicz > Rajchowicz), to w przypadku ludności wiejskiej bardzo często nazwisko dzieci związane było z nazwiskiem matki, które z kolei też było związane z nazwiskiem matki.

Bardzo często nazwisko dzieci jest związane z nazwiskiem właściciela gospodarstwa, (zmarłego). Tak się stało w przypadku **Marcina Mrugały**, który ożenił się z wdową **Franciszką Łakomą zd.Foltyn** (wg ARC dzieci zd.Foltyniak). Ponieważ dzieci z tego małżeństwa w ARC są wpisane pod nazwiskiem Łakomy możemy być pewni, iż **Marcin został gospodarzem na gospodarce Łakomych**. Prawdopodobnie tak samo wyglądało, gdy z innych powodów, niż zgon dotychczasowego gospodarza, nastąpiło przejście gospodarstwa. Podejrzewam, iż właśnie taka sytuacja miała miejsce w przypadku **Wojciecha Sibilskiego s.Marcina**, który do 1811r. występuje pod nazwiskiem **Sibilski**, a później jako **Nadobnik** („zwany Nadobnikiem”). Wiemy na pewno, że tak było w przypadku **Antoniego Jastrzębia**, który później występuje jako **Antoni Grygiel**. Sytuacja ta jest o tyle skomplikowana, iż osoby w ARC wpisane pod nazwiskiem matki bądź innym niż nazwisko ojca, później często jako swoje nazwisko podawały nazwisko ojca. Dualizm nazwiskowy zaowocował pojawieniem się słowa „alias”.

W XVIII i XIX w. raczej nie istniały żadne zasady dotyczące pisowni nazwisk. Dokonujący wpisów w księgach metrykalnych wpisywali je „ze słuchu”, tak jak umieli. Nikt się nie przejmował takimi niuansami jak: Brembor czy Brębor, Rucki czy Rudzki, Mikaj czy Mykaj, Przygocki czy Przygodzki. I do tego jeszcze ogromna ilość możliwości dotyczących nazwiska związanego z kowalem: Kowalec, Kowala, Kawala, Kowalka, Kawalka, Kowalaszek, Kowaloszek itp. Same nazwiska też się zmieniały: Ożełek (Orzełek, Orzałek) > Orzałkiewicz, Gay (Gajek) > Gajewicz, Grygiel > Gryglewicz. W XIX w. doszły jeszcze innego typu zmiany nazwisk: Sibilski > Sibila, Pausała > Possała, Gałkowski > Gólkowski, Maciołek > Maciołak. Niektóre nazwiska zaczęto pisać „po niemiecku”: Nyczek (nazwisko w tej formie przetrwało poprzez XVII i XVIII w.), Nyczka, Niczka > Nitschke, Joksz, Jokś > Joksch, Szlafka > Schlafke lub Schlaffke, Szeffler > Scheffler, Hurnicki > Hurnik; inne „po polsku”: Tietz > Tyc, później powrót do Teitz.

Ponieważ nazwisko tej samej osoby było pisane różnie, w WKZ wpisałem nazwisko w wersji **subiektywnie przeze mnie wybranej**. Państwo odnajdując swoich zmarłych przodków dopasują je wg własnego uznania.

A P E L

Istnieje wiele osób, których dane pozostały do ustalenia bądź potwierdzenia w ARC lub ACI. **Najważniejszą dla mnie grupą są osoby „ zd.NU”**. Na ustaleniu ich nazwisk rodowych najwięcej mi zależy. Gdyby Państwo posiadali jakieś informacje mogące uzupełnić brakujące dane to bardzo byłbym za to wdzięczny.

Zygmunt Sibilski